

Majd a vidéken s a külföldön működött magyar mesterekről emlékszik meg, miközben *Mayer István*nak, a népszerű műkedvelő főpapnak hatását rajzolja néhány találó vonással. Műve utolsó fejezetében a legújabb kor művészeit jellemzi *Barabástól*, a negyvenes évek híres rajzolójától egész a napjainkban feltűnt nevekig, melyek — mint mondja — egyelőre csak a biztató kezdet révén kerültek e történeti nomenclaturába.

Ime az *Iparművészet Könyve* első kötetének vázlatos tartalma, mely a munka fontosságáról csak halvány képet nyújt az olvasónak. Jól megírt szöveg, ügyes typographiai elrendezés és gazdag képdísz szövetkezett itt arra, hogy az emberi művelődés e másodrendűnek látszó, de az egész szocialis élettel szorosan egybefonódó tényezőivel megismertesse az olvasót. Reméljük, hogy a másik két kötet mindenben méltóképp fog az elsőhöz sorakozni: a prospectusban ígért anyag gazdagsága, s a szerzők nevének jó hangzása elég biztositék arra nézve, hogy e reményünk nem lesz hiábavaló!

Dr. Gulyás Pál.

A pannonhalmi Szent-Benedek-rend története. *A magyar kereszténység, királyság és Benczés-rend főnnállásának kilenczszázados emlékére kiadja a Pannonhalmi Szent-Benedek-rend. Szerkeszti Erdélyi László dr. I. köt. A pannonhalmi főapátság története.* Budapest, Stephaneum, 1902. 4-r. XVI + 825 + 2. több melléklettel és számos hasonmással a szövegben.

Szent Benedeknek nagyérdemű magyar fiai rendjük gazdag történetének megírásával kívánták megünnepelni a nemzeti, egyházi és rendi százados ünnepnek találkozását, és a 12 kötetre tervezett hatalmas vállalatból az 1902. év folyamán közreadták az I. kötetet. Tartalmát a nagyérdemű szerkesztő a következő fejezetekre osztotta fel. Az Előszóban a vállalat indító okait, a rend történetének megírásával foglalkozó régebbi munkákat és az egész mű létesítésére vonatkozólag felmerült terveket ismerteti. A Bevezetésben a keresztény Pannoniáról szólván, a történeti előzményeket mondja el, úgyszintén a rend alapítását, reguláit stb. Az I. fejezet a pannonhalmi apátság megalapításával és az első érsekek sokszor megvitatott kérdésével foglalkozik. A II. fejezet a pannonhalmi alapítólevél hitelességét, a III. az apátok történetét, a IV. az apátság egyházjogi helyzetét, az V. a tizedeket és az ezzel kapcsolatos kérdéseket, a VI. az apátsági birtokokat tárgyalja. A VII. fejezet a tatárjárás előtti benczés irodalomnak, a VIII. a benczés egyházi művészeteknek, és a IX. a monostori belső élet rajzának van szentelve. Ezt követi a függelék, az oklevéltár és végül a név és tárgymutató.

Messze meghaladná feladatunkat e folyóiratban részletebben foglalkozni azzal, hogy ki volt az első esztergomi érsek, vagy hogy hiteles-e a pannonhalmi alapítólevél, avagy hogy csak-

ugyan Pannonhalmán irták-e a Pray-codexet a deáki templom és rendház számára? Ezekről a kérdésekről — meg vagyunk róla győződve — még ezután is sokat fognak írónk vitatkozni, daczára annak, hogy úgy Erdélyi, mint Prikkal Marian is, sok tudással, nagy erővel, lelkiismeretes alapaossággal védelmezik álláspontjukat. A részükről a vitába belevitt újabb nézőpontok, bár több homályt eloszlátanak, még mindig nem elegendők arra, hogy teljesen elhallgattassák az ellenvélemény érveit.

Ennek daczára örömmel ismerjük el, hogy nemcsak a szerkesztő hanem munkatársai is hatalmas munkát végeztek. Az első kötet úgy tartalmilag, mint a külső, fényes kiállítást illetőleg, teljesen méltó a magyar benzés rendnek azon termékeny, fáradhatlan munkásságához, a mely évszázadokon át a nemzet legfontosabb érdekeinek előmozdításában látta legelső feladatát. —i—

Pusztai Ferenc. *Nyomdászati encziklopédia. Az összes grafikai tudományok ismerettára.* Budapesten, é. n. Pallas kny. 6, 595 l. 8-r. Ára 12 kor.

Jelen munka, melyet szerző *Novák László* szellemi közreműködésével bocsátott világgá, valóban hézagpótló technikai segédkönyvekben mindenkép szegény és elmaradt irodalmunkban. A nyomdászat mesterségéről eddig csak kisebb, rendesen évkönyvekben vagy szakfolyóiratokban elszórtan s ma már csak nehezen hozzáférhető módon megjelent dolgozatokkal birunk, melyek jobbára valamely specziális kérdés körül forognak. Jól mondja előszavában Pusztai, hogy »a magyar nyomdászatnak és rokonszaktáinak nincs olyan könyve, mely magában foglalná mindazon tudományokat, melyek a nyomdász hivatásához tartoznak s melyből tájékozást szerezhetne nemcsak a szakmáját, de annak rokon ágait illető ismeretekről is«. E hiányt akarja pótolni *Pusztai*, midőn a testes kötetben közel *kétezer* című szó alatt rövid, de világos és szigorúan szakszerű modorban minden oldalról bemutatja, ha nem is meríti ki a gazdag és érdekes tárgyat.

Mint a *Pallas* irodalmi és nyomdai részvénytársaság műszaki vezetője, szerző a legtöbb súlyt a technikai dolgokra helyezte, melyekről több mint harminczéves gyakorlata alapján sok figyelemreméltót tudott mondani. Ezeknek a nyomdászati ügyekben járatlan, laikus olvasók, főleg az írók és kiadók is, hasznukat vehetik, mert sok oly dolgról felvilágosítják őket, melyek ismerete föltétlen szükséges arra, hogy typografiai tekintetben kifogástalan kiadványokkal büszkélkedhessenek. Gazdag sorukból csak a különböző idegen nyelvek szedésmódját, a betűfajokat, a typografiai diszítványokat, azok alkalmazását a cím- és mesterszedésben, a táblázatok, hangjegyek, matematikai formulák szedésének módjait, a különböző könyvsajtókat stb. magyarázó szakaszokat említjük. E czikkek olvasásakor nagy örömeinkre szolgált, hogy ott,